

מזוזס רבנו

מצב העכור הקיים. הוא דומה למזבח אשר כל החוטאים נאחזים בקרניו. הוא דומה לאילן אשר העבריינים קוטפים ממנו ענפים להסתאות ולכיסוי ערותם.

האיש שהמציא את השיטה היה, כמדומני, אבא חושי. כשאן הוטחו בפניו ההאשמות הנוראות, בשעה חמורה מאד לקאריירה שלו, לא רצה (בצדק) להגיש משפט. תשובה עניינית לא היתה בפיו. תוך כמה ימים עמדו להיערך בחירות.

מה עשה? הודיע שהעביר את הענין לימין. מברק-המדינה. הרי כל אדם מאמין למבקר. כל אדם הבין גם כי יש לדחות את הויכוח עד אחרי שהמבקר יתן את דעתו עליו.

עברו חודשים. כינתיים נבחר חושי מחדש וציפצף על העולם. כשהגיש המבקר את הדו"ח שלו, לא שם איש לב לב. הסערה היציבורית שככה מזמן. אמנם איש הדו"ח את כל טענות "העולם הישן", עד לפרטי פרטיהן. אולם הכל נאמר במלים בליכך עדינות, בשפה כל כך רכה ואבהית, שי הקורא הפשוט קיבל את הרושם כי מר חושי בישרהמזל פשוט התיבלב קצת מרוב עומס העבודה.

מאז הלכו רבים בדרך זו. כולם סנו אל המבקר כשהיה נראה להם שהדבר יעזור להם להתגבר על הסערה שקמה נגדם. כולם שכחו את המבקר למחרת היום. ואף לא במקרה אחד במשך כל השנים הארוכות הייתה הרים זיגפריד מוזס את חרבו כדי להרוג דרקון — או אפילו עכבר — בגן החיות של השחייתות.

★ ★ ★

כאשר נזרמנתי לגרמניה, לאחר נה, תמהתי לראות כל כך הרבה אנשים משכילים וספוגי-תרבות שתיעבו את המשטר הנאצי. שאלתי את עצמי איך יכול היה היטלר לעלות בכלל לשלטון, למרות צמרת תרבותית כל כך ענפה ומפותחת. גרמני אחד הסביר לי זאת כך:

"אינך מכיר את הגרמני המשכיל. הוא מקפיד על הסדר הטוב — כל השאר לא איכפת לו. היטלר עלה לשלטון בבחירות חופשיות ודמוקרטיות. בהתאם לחוקה. שום גרמני משכיל לא חלם לתקוע יתד בגלגלי ממשלה חוקית. הם הצטערו כאשר הוקמו מחנות-ריכוז וכאשר נאסרו חבריהם הקרובים ביותר — אולם הממשלה היתה חוקית, והפרלמנט אישר את הכל באופן חוקי. כשהיטלר השמיד את היהודים, הצטערו עליך כל המשכילים, והם דאגו שלא יעשה שום דבר בלתי-חוקי. שכל שינוי הזהב יאספו ויורשמו כחוק, ולא יהיו מערי לות בתעשיית-הסבון."

אינני רוצה להשחית השחאות בלתי-הוגיות. אני יודע רק זאת:

ישנם בארץ ניצנים ברורים של רודנות חדשה. השב. ממלא תפי קיר מרכזי בתהליך זה. מבקר המדינה, בן העיר לאוטנבורג שי בגרמניה, עוזר לו בכך, למען חסי דר הטוב. ידידו שר המשפטים, שנוולד בברלין (אגב, בדיוק יומיים לפני מותו), מנצח על הכנת החוקים הדרושים, למען הסדר הטוב. האם באמת אין איש מסוגל ללמוד לקח מן העבר?

★ ★ ★

זיגפריד הגיבור היו שני כלירשק. היתה לו התרבה הנוראה, כה מחושלת שכללה לחצות סדן במכה אחת. והיתה לו כיפה שהעלימה אותו מעיני כל הבריות. כשחבש אותה.

כל טענתי נגד זיגפריד מוזס היא שהוא משתמש יותר מדי בכובע, מעט מדי בחרב.

היה מבצע, מן הסתם, "משגה הטעון בדיקה יסודית".

יתכן שאלה היו ביטויים חריפים ברפובליקה הוויימאריט, בה כיהן זיגפריד מוזס כעורך-דיון וכעסקן ציוני. האסון הוא רק כי במציאות הגמנה של מדינת-ישראל, ביטויים עדינים אלה מצחיקים את הגנבים עד כדי רמעות.

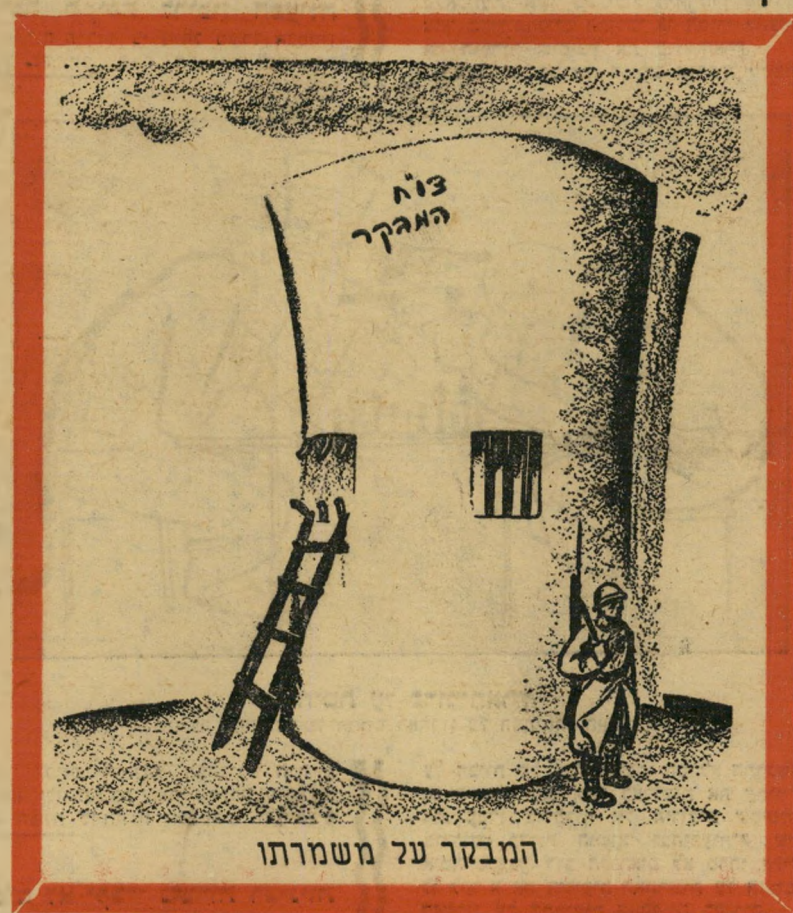
★ ★ ★

אינני נאיבי עד כדי כך שאשלה את עצמי כי מבקר אמיץ יותר היה מחסל את השחיתות בארץ. שחיתות זו אינה מקרית. היא תוצאה הכרחית של משטר פוליטי

מסדר-הבטחון ירד על שרות-הבטחון. איש לא יפתח עוד את פיו, כי השב. יהיה שיך לבטחון-המדינה, ובטחון-המדינה הוא קדוש. בקיצור, המצאה גאונית. השאי לה היא רק: האם אנחנו זקוקים למבקר-מדינה כדי להציע דרכים לחיסול הביקורת? האם אין לי השאיר זאת למחזאי משובח, או למשורר שיכור, או להכריז-נכמת המקבל בשביל זה משכורת וכרי טיפ-נסיעות?

★ ★ ★

קשה מאד לכעוס על הד"ר זיגפריד מוזס. הוא אדם חביב מאד. אולי לא

המבקר על משמרתו

וכלכלי מסויים. שום מבקר לא יעקור אותה. במדינה בה יכול שקרן אומלל כמו יחזקאל סחר לא רק להחזיק מעמד בתפקידו אחרי פסקי-הדין נגדו, אלא גם לגייס עשרות פזמרי נאים וסופרים שיכתבו שירים ו מחזות לתהילתו, לא יכול היה גם זיגפריד הגיבור לחולל שינוי לברו.

אולם תפקידו של המבקר אינו לחולל מהפכות. תפקידו הוא להגיד את האמת — לא לגמגם, לא למלמל, אלא לדבר במלים פשוטות ותחתיות. תפקידו לגלות — לא להסתיר. תפקידו לקדם את עשיית הצדק, לא לדחות אותה.

האם עושה זאת המבקר שלנו? איש לא יטיל ספק ברצונו הטוב וביושרו האישי. אולם בתפקיד זה, לא די ברצון טוב וביושר אישי. יש צורך באומץ-לב, בהחלטה נחושה, הגובלים כמעט בלהט קנאי.

★ ★ ★

שנים האחרונות נוצר הרושם כי המבקר התחיל לשמש, בעל כורחו וביניגוד לרצונו, כאחד מעמודי-התחך של ה-

באגדת הגרמנים אין בן-חיל כמו זיגפריד הגיבור. הוא מגלם את כל תכונות ההעזה ואומץ-הלב. היה זה הוא שהתגבר על הדרקון, הרגו ורחץ בדמו.

זיגפריד מוזס, מבקר המדינה, נקרא על שם גיבור אנגלי זה. הי חודש ניתנה לו הזדמנות נאה לי הוכיח את אומץ-לבו ולצאת למלחמה בדרקון.

הדרקון המקומי הוא שרות-הבטחון. בי משך שנים ארוכות הסתתר בבטן האדמה. לאחרונה הצליח קומץ אנשים נועזים להור ציאו מן המחתרת. תוך סיכון חמור של שלמות גופם ועתידם, אחזו במפלצת, היר רקת רעל של עלילות, ולא הניחו לה לחזור למחבוא. הודות להם, עמדה חשופה לאור השמש — בעתונות, בכנסת, בדעת-הקהל.

הכל היה מוכן לגיבור הסופי. זיגפריד הנועז, בעל החרב הנוראה, הופיע במקום הקרב. הציבור כלול יכול היה לעצור את נשימתו. מעשה גדול ונועז עמד להתבצע. אמנם, איש לא דרש מן הגיבור להרוג את המפלצת ולהתרחץ בדמה. יש לה כמה וכמה תפקידים חשובים. אולם עזה היתה התקווה כי זיגפריד הגיבור יאלץ את החיה. הוא יכול היה להחזירה לתפי קידה האמיתי — לשמור אי-שם על מטמוני הבטחון. הוא יכול היה למנוע בערה לטרוף את חרות הי אורה ולהלך אימים בג'ונגל הי מפלגתי.

אולם זיגפריד מוזס איננו דמות מן הי אגדה. המלחמה בדרקונים איננה אחד מן תחביביו. הוא עשה בדיוק את ההיפך: הי חודש הציע למפלצת פתרון גפלא לכל בעיותיה. הוא יעץ לה איך להיחלץ מידי הלוחמים האוחזים בזנבה, איך לחזור אל מתחת לפני האדמה ולטרוף שם את אויביה.

★ ★ ★

ההצעה הגאונית של המבקר זיגפריד מוזס היתה פשוטה ותכליתית. כיום שיך השב. מבחינה מינהלית למשרד ראשי הממשלה. בתור חלק ממשרד זה, אין הוא מחוסן בפני הביקורת של מבקר-המדינה. למרות כל טכסיו ותמרוניו של המבקר — אחדים מהם מסופקקים למדי מבחינה ציבורית ופוליטית — אין הד"ר מוזס יכול להימנע, במצפון שקט, שלא לפרסם את מסקנות ביקורתו.

ביקורת זו היא, כמובן, בלתי-מוזיקה. מר סד כמו השב. שאינו יכול לגלות את שם סוכניו בארץ ובעולם, מחוסן מטבעו מפני ביקורת אמיתית. כל ביקורת יכולה רק להיות פורמלית ושטחית. אולם גם זה יותר מדי לגבי השב. ולי גבי הד"ר מוזס. לכן הציע מוזס, בין חג חג, להעביר את כל השב. למשרד-הבטחון. כי בתור חלק ממערכת-הבטחון יהיה השב. מחוסן מפני כל ביקורת ציבורית. הד"ר מוזס יהיה פטור במצפון שקט מלפרסם אף מלה אחת על פעולותיו.

זוהי באמת הצעה יפה. סוף סוף יוכל שרות-הבטחון לעפוק בי שקט בפעולותיו הברוכות. איש לא יטריד אותו עוד. איש לא ישאל שאילת בלתי-נעימות.

איש לא יוכל או לדעת, למשל, מגיין באות מאות אלפי הלירות להוצאת פרסומת-רשם נגד יריביו השב. איש לא ידע מי משלם בעד הפרסומת לדירת מנחם בגין, או בעד כשערי-ההאונה בשולחנו של מאיר יערי, או בעד החברים היקרים המתחלפים כל כמה שעות מול דירתו.

איש לא ידע או כמה קיבל עדה-המדינה אריאל אליאשחילי תמורת ההלשנה על אר-בעת ילדי-הישיבה בירושלים, שלא עסקו מי עולם בשום מחתרת (כפי שהעיד הוא עצמו במשפט). איש לא ידע כמה מחברי מחתרת-קסטנר קיבלו תשלומים מידי השב. כדי לעקוב איש אחרי רעהו, איזה סכומים שולמו להם, וכמה זמן לפני הרצח.